

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL. 410.010.02.2020

Elżbieta i Jerzy Bubela
Podmiot Leczniczy „Twój Lekarz”
Spółka Jawna w Ornece
ul. 1 Maja 13, 11-130 Orneta

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/079 - „Dostępność profilaktyki i leczenia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości i chorób cywilizacyjnych”

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Podmiot Leczniczy „Twój Lekarz”, Elżbieta i Jerzy Bubela - Spółka Jawna, ul. 1 Maja 13, 11-130 Orneta (dalej: „Poradnia” lub „Przychodnia”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wspólnicy Spółki Jawnej - Elżbieta i Jerzy Bubela.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozwiązania organizacyjne zabezpieczające udzielanie świadczeń zdrowotnych dzieciom i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych. 2. Skuteczność diagnozowania i leczenia dzieci i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych. 3. Rozmiar prowadzonych działań profilaktycznych na rzecz zapobiegania i eliminowania u dzieci i młodzieży zaburzeń metabolicznych wynikających z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (I kwartał) z uwzględnieniem zdarzeń wcześniejszych i późniejszych o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Olsztynie.
Kontrolerzy	1. Andrzej Sibierski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LOL/105/2020 z 2 listopada 2020 r., 2. Cezary Gogolewski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli Nr LOL/127/2020 z 17 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 1-5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą przyjęte w Poradni rozwiązania organizacyjne prawidłowo zabezpieczały udzielanie świadczeń zdrowotnych dzieciom i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych. Lekarze oraz średni personel medyczny pracujący w Poradni posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe do sprawowania opieki zdrowotnej w ww. zakresie, a czas udzielania świadczeń zdrowotnych dostosowany był do potrzeb pacjentów i ich rodziców. Rodzice i opiekunowie dzieci byli powiadamiani o terminach okresowych badań bilansowych, których realizacja, w latach 2018-2019, kształtowała się na wysokim 94% i 96% poziomie. Lekarze Przychodni rozpoznawali symptomy zaburzeń metabolicznych wynikających z otyłości i chorób cywilizacyjnych oraz podejmowali odpowiednie działania zmierzające do diagnozowania i leczenia ww. schorzeń u dzieci i młodzieży.

Badania bilansowe dzieci i młodzieży prowadzone były prawidłowo, a w trakcie ich wykonywania rozpoznawano przypadki nadwagi i otyłości. Lekarze Poradni pogłębiali wówczas diagnostykę pacjenta oraz kierowali ich na badania specjalistyczne. Badanie dokumentacji medycznej pacjentów w zakresie prawidłowości wykonywania badań bilansowych, przeprowadzone na próbie 28

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

spraw, wykazało, że dokumentacja ta prowadzona była poprawnie, jednak w czterech przypadkach (na pięć, w których stwierdzono nadwagę) nie odnotowano w niej faktu udzielenia porady żywieniowej. Ponadto, w ramach próby 10 spraw dzieci leczonych ze względu na otyłość, w dwóch przypadkach (na trzy uzasadnione) nie ujęto w niej informacji o przebiegu leczenia specjalistycznego.

Poradnia prowadziła profilaktykę otyłości oraz chorób cywilizacyjnych głównie poprzez przekazywanie informacji dotyczących zdrowego stylu życia, w tym zasad zbilansowanego odżywiania i aktywności fizycznej, w trakcie wizyt lekarskich i badań bilansowych. Dystrybuowano też ulotki profilaktyczne oraz współpracowano w zakresie przekazywania wiedzy o zasadach zdrowego życia z placówkami oświatowymi.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozwiązania organizacyjne zabezpieczające udzielanie świadczeń zdrowotnych dzieciom i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych

Opis stanu faktycznego

1.1. Podmiot Leczniczy „Twój Lekarz” powstał 16.11.2011 r. w wyniku przekształcenia Grupowej Praktyki Lekarza Rodzinnego „Twój Lekarz” - Spółka Cywilna w Spółkę Jawną z dwoma współnikami, tj. Elżbietą i Jerzym Bubelą⁴. Został on ujęty w prowadzonym przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego rejestrze podmiotów prowadzących działalność leczniczą pod numerem 000000015021. Działalność leczniczą, wówczas pod firmą Spółki Cywilnej, rozpoczął on 01.01.1999 r., realizując ambulatoryjne świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (dalej: „POZ”) i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

W skład Przychodni, według regulaminu organizacyjnego, wchodziły: poradnia (gabinet) lekarza POZ, poradnia położniczo-ginekologiczna, poradnia pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, gabinet fizykoterapii, gabinet zabiegowy i punkt szczepień. Zadania z zakresu pediatrii realizowane były przez poradnię POZ i dotyczyły m.in. opieki nad zdrowym dzieckiem, wykonywania badań profilaktycznych, badań diagnostycznych z analizą medyczną i promocji zdrowia.

Do zakresu obowiązków pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej należały natomiast zadania wynikające z funkcji profilaktycznej, promowania zdrowia i oświaty terapeutycznej. Za zarządzanie przychodnią, m.in. za kierowanie pracą podległego personelu, nadzór nad jakością udzielanych świadczeń medycznych i udzielaniem ich wyłącznie przez personel o niezbędnych kwalifikacjach, odpowiedzialni byli współnicy spółki. Kontrolowali oni na bieżąco jej funkcjonowanie, w tym w zakresie skuteczności wprowadzonych rozwiązań dotyczących sprawnego i efektywnego działania Przychodni. W razie konieczności wprowadzali oni w pracy podmiotu leczniczego uzgodnienia, zmiany i zalecenia. Wspólnicy Poradni odpowiedzialni byli też solidarnie za prowadzenie sprawozdawczości podmiotu leczniczego.

Przychodnia 31.12.2012 r. zawarła z Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: „NFZ”) umowę o udzielanie świadczeń gwarantowanych w rodzaju podstawowej opieki zdrowotnej. W umowie określono, że jej przedmiotem było m.in. świadczenie przez

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Zgodnie z umową spółki każdy ze współników uprawniony był do reprezentacji spółki i składania oświadczeń woli, a do prowadzenia jej spraw uprawnieni byli wszyscy współnicy (określone zostało to także w regulaminie organizacyjnym podmiotu leczniczego).

Podmiot Leczniczy „Twój Lekarz” usług dotyczących świadczeń lekarza POZ, pielęgniarki POZ, położnej POZ, świadczenia pielęgniarki szkolnej.

W Przychodni, według stanu na 01.01.2020 r., zatrudnionych było czterech lekarzy, tj. dwóch specjalistów chorób wewnętrznych, jeden pediatra i specjalista medycyny rodzinnej, a także felczer, dwie pielęgniarki oraz jedna położna. Wszystkie świadczenia udzielane były w siedzibie Przychodni w Ornece przy ul. 1 Maja 13, od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00. do 18.00. Przychodnia, zgodnie z aneksem do umowy z NFZ, podpisanym w styczniu 2020 r., zawartych miała pięć umów z podwykonawcami na wykonywanie badań laboratoryjnych i diagnostycznych, w tym m.in. z Niepublicznym ZOZ „Medicus” z Pieniężna, Laboratorium Hormonalno-Analitycznym J.T. Gago z Pasłęka i Samodzielnym Publicznym ZOZ z Lidzbarka Warmińskiego.

Świadczenia zdrowotne dla dzieci zdrowych w latach 2018-2020 wykonywane były z rozdziałem czasowym, tj. w godz. od 12.00. do 13.00., a w przypadku konieczności wykonania większej liczby badań bilansowych dodatkowo od 8.30. do 9.30. Poczekalnia oraz gabinet dla dzieci (lekarski i oddzielny gabinet szczepień) zlokalizowane zostały w części przychodni wyraźnie rozgraniczonej i oddalonej od części przeznaczonej dla pacjentów dorosłych.

(akta kontroli str. 5-61, 64-83)

1.2. Na podstawie danych z lat 2018-2019, raportowanych do NFZ, stwierdzono, że na liście aktywnej lekarzy Poradni na dzień 01.01.2018 r. funkcjonowało 6 012 pacjentów (w tym 1 325 osób w wieku 0-18 lat), którym w roku tym udzielono 38 530 wizyt (w tym 8 617 wizyt dotyczyło osób w wieku 0-18 lat). Na dzień 01.01.2019 r. na liście aktywnej znajdowało się 5 963 pacjentów (w tym 1 325 osób w wieku 0-18 lat), którym udzielono łącznie 39 677 wizyt (w tym 8 583 wizyt osobom w wieku 0-18 lat). W 2019 r., w porównaniu do roku 2018, liczba pacjentów poradni, będących na liście aktywnej zmniejszyła się o 49 osób, przy czym liczba pacjentów w wieku 0-18 lat pozostała na tym samym poziomie.

Według stanu na 01.01.2020 r. na liście aktywnej Poradni ujęto 6 016 pacjentów, w tym 1 211 w wieku od 0-18 lat. Na dzień 31.03.2020 r. na liście aktywnej pacjentów przychodni było 6 012 osób, w tym 1 320 pacjentów w wieku 0-18 lat (w I kw. tego roku udzielono im 10 043 wizyt, z których 2 271 dotyczyło dzieci). Liczba pacjentów na listach aktywnych poszczególnych lekarzy nie przekraczała zalecanej przez Prezesa NFZ liczby 2 500 osób objętych opieką jednego lekarza.

W latach 2018-2020 (I kw.) w Przychodni udzielono łącznie 15 213 świadczeń medycznych pacjentom do 18 roku życia (z tego 7 732 świadczeń w 2018 r., 5 311 w 2019 r. i 2 170 w I kw. 2020 r.). W latach tych 1 195 pacjentów podlegało badaniu bilansowemu, tj. odpowiednio: 571 w 2018 r., 552 w 2019 r. i 72 w I kw. 2020 r. Badanie takie przeprowadzono u 1 118 osób (93,5% podlegających badaniu), w tym: 548 w 2018 r. (95,9%), 518 w 2019 r. (93,8%) i 52 w I kw. 2020 r. (72,2%). W jego wyniku stwierdzono otyłość u łącznie 98 osób (8,7% badanych), w tym: 83 przypadków w 2018 r. (15,1%), 13 w 2019 r. (2,5%) i 2 w I kw. 2020 r. (3,8%).

Dane w powyższym zakresie były zgodne z ujętymi w sprawozdaniach MZ-11 za 2018 i 2019 rok.

(akta kontroli str. 84-87, 160-162, 183-218, 220)

1.3. Pacjentów objętych badaniem bilansowym identyfikowano w Poradni na podstawie aktualnych aktywnych list deklaracji. Wybór następował według grup wiekowych. Informacje o potrzebie badania bilansowego rodzice otrzymywali w czasie wizyt diagnostyczno-terapeutycznych lub profilaktycznych szczepień od lekarzy, pielęgniarek, pielęgniarek środowiskowych, a także pielęgniarek szkolnych,

z którymi Poradnia współpracowała. W przypadku niezgłoszenia się na badania bilansowe rodzice byli informowani telefonicznie bądź przez pielęgniarki środowiskowe w domu pacjenta. W Przychodni zatrudnione były dwie pielęgniarki, położna oraz osoba na stanowisku rejestratorki medycznej. Do zadań pielęgniarek należało m.in. opieka nad dziećmi, młodzieżą szkolną i rodziną, a także zadania z zakresu profilaktyki i edukacji zdrowotnej w środowisku.

Poradnia nie prowadziła ogólnych analiz dotyczących potrzeb zdrowotnych, stanu zdrowia dzieci i młodzieży w zakresie nadwagi, otyłości lub zaburzeń metabolicznych. Porady z tego zakresu udzielane były indywidualnie podczas wizyt lekarskich lub pielęgniarskich.

W Poradni zatrudnionych było czterech lekarzy, tj. medycyny rodzinnej/specjalista anestezjologii i intensywnej terapii; lekarz chorób wewnętrznych/specjalista neurologii; lekarz specjalista chorób wewnętrznych/specjalista reumatologii; specjalista pediatrii/medycyny rodzinnej/chorób płuc. Wszyscy oni posiadali wymagane kwalifikacje zawodowe. Żaden z lekarzy Poradni nie posiadał certyfikatu umiejętności z zakresu profesjonalnego leczenia nadwagi i otyłości, wydanego przez Polskie Towarzystwo Badań nad Otyłością. Żaden z nich w latach 2018-2020 nie uczestniczył też w szkoleniach o tematyce pediatrycznej, w tym z zakresu zaburzeń metabolicznych oraz świadczeń profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

W wyjaśnieniu E. Bubela podała, iż lekarze zatrudnieni w Przychodni pracują w oparciu o umowę z NFZ, w której nie zawarto wymogu dotyczącego zdobycia takich kwalifikacji i szkolą się oni na bieżąco w oparciu o dostępną literaturę medyczną.

Każdy z lekarzy pracował w Poradni w wymiarze jednego etatu po 30 godzin w tygodniu (w miarę potrzeb czas pracy lekarzy wynosił 37 godz. tygodniowo). Świadczenia zdrowotne lekarzy POZ, pielęgniarki i położnej dostępne były od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 18.00. Dzieci przyjmowane były przez pediatrę w godz. od 8.00 do 13.00, a przez pozostałych lekarzy od 13.00 do 18.00. Pediatra dostępny był dla pacjentów od poniedziałku do piątku w wymiarze 21 godzin. Zastępstwa na czas urlopów lub innych nieobecności pełnione były wzajemnie przez lekarzy zatrudnionych w Poradni. Właściciele Przychodni informowali pisemnie NFZ o zastępstwach w przypadku nieobecności powyżej 14 dni roboczych, a o krótszych nieobecnościach informowano NFZ telefonicznie.

(akta kontroli str. 62-64, 66, 88-155, 163-167)

1.4. Poradnia dysponowała wymagającym sprzętem medycznym do przeprowadzania badań bilansowych dzieci i stałego monitoringu ich stanu zdrowia, tj. m.in. wagą z miernikiem wzrostu, urządzeniami do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi wraz z rękawami dla dzieci oraz wagą dla noworodków i niemowląt.

(akta kontroli str. 156-159)

1.5. Poradnia nie wprowadziła dla zatrudnionych w niej lekarzy zasad kierowania na badania w zakresie zaburzeń metabolicznych dzieci i młodzieży. Lekarze Przychodni mieli dowolność w podejmowaniu decyzji o skierowaniu na badania na podstawie posiadanej wiedzy medycznej (nie mieli oni ustalonych też limitów ilościowych i wartościowych w kierowaniu na badania diagnostyczne).

Wydatki Przychodni na diagnostykę laboratoryjną w latach 2018-2020 wyniosły: w 2018 r. - 82 255,30 zł (5,9% w stosunku do przychodów ze stawek kapitałowych), w 2019 r. - 83 092,24 zł (5,3%) i 25 511,30 zł w I kw. 2020 r. (6,3%). Wydatki na diagnostykę laboratoryjną kształtowały się na poziomie wyższym od średniej krajowej. W ww. latach Przychodnia nie ponosiła wydatków na zadania związane z promocją zdrowia. Ulotki profilaktyczne promujące zdrowy styl życia, które

dystrybuowane były w Przychodni, pochodziły głównie od firm farmaceutycznych, NFZ, Sanepidu oraz Federacji Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia Porozumienie Zielonogórskie.

(akta kontroli str. 62-64, 66, 168)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Funkcjonujące w Poradni rozwiązania organizacyjne zabezpieczały udzielanie świadczeń zdrowotnych dzieciom i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych na odpowiednim poziomie i zgodnie z wymogami umowy z NFZ. Zatrudnieni w Przychodni lekarze posiadali wymagane kwalifikacje zawodowe i wieloletnie doświadczenie w dziedzinie pediatrii, a średni personel medyczny skutecznie identyfikował pacjentów objętych badaniem bilansowym i informował rodziców o tym badaniu. Poradnia dysponowała też niezbędnym sprzętem do przeprowadzania badań bilansowych i prowadzenia monitoringu stanu zdrowia pacjentów.

OBSZAR

2. Skuteczność podejmowanych działań zmierzających do diagnozowania i leczenia dzieci i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na podstawie analizy zawartości indywidualnej dokumentacji medycznej 28 pacjentów w wieku 0-18 lat⁵, u których przeprowadzono badanie bilansowe stwierdzono, że:

- w dokumentacji 27 pacjentów ujęto wyniki pomiarów ich wzrostu i masy ciała (w jednym przypadku nie wpisano dokonanych pomiarów); współczynnik masy ciała (Body Mass Index - BMI) wpisano w 26 przypadkach (w dwóch przypadkach nie wpisano wartości BMI); wynik pomiaru ciśnienia tętniczego krwi wpisano w 25 przypadkach (w trzech przypadkach nie wpisano wyników tego pomiaru),
- oprócz wskaźnika BMI do analizy etapu rozwojowego pacjenta oraz diagnozowania nadwagi lub otyłości wykorzystywano także odczyty ze skali centylowej, odpowiednio do wieku badanego dziecka.

Spośród 28 badanych dzieci w pięciu przypadkach wskaźnik BMI wyliczony przez lekarza wskazywał na nadwagę, co zostało odnotowane w dokumentacji medycznej dziecka (nie stwierdzono przypadków otyłości). Stan zdrowia 26 dzieci w odniesieniu do nadwagi i otyłości określony został przez lekarza jako „zdrowy” (w jednym przypadku skierowano dziecko na badania diagnostyczne, a w drugim nie odniesiono się do stanu zdrowia w tym zakresie, ale pouczono o tym rodziców). Fakt udzielenia porady żywieniowej podczas badania bilansowego w odniesieniu do dzieci, u których stwierdzono nadwagę, odnotowano tylko w jednym przypadku, natomiast w pozostałych czterech nie odnotowano udzielenia takiej porady.

W dokumentacji medycznej odnotowano datę przeprowadzenia badania, a lekarz autoryzował wpisy podpisem i pieczętą. W dokumentacji nie odnotowywano jednak faktu wpisania wyników badania do książeczki zdrowia dziecka.

(akta kontroli str. 222-233)

2.2. Na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji medycznej siedmiu pacjentów w wieku 0-18 lat podlegających badaniu bilansowemu w 2019 r., którzy nie zgłosili się na ww. badania, a którym udzielono świadczenia w poradni POZ w okresie I kwartału 2020 r. stwierdzono, że we wszystkich przypadkach przeprowadzono

⁵ Analizą objęto badania bilansowe 14 dziewczynek i 14 chłopców w zakresie bilansu: 2 latka, 4 latka, 6 latka, 10 latka, 14 latka, 16 latka i 18 latka.

pełne badanie bilansowe. Umożliwiło ono zdiagnozowanie zaburzeń metabolicznych wynikających z otyłości lub chorób cywilizacyjnych, w tym dokonywano pomiarów ciśnienia tętniczego, długości i masy ciała oraz obliczano BMI.

(akta kontroli str. 234-235)

2.3. W okresie objętym kontrolą w Poradni zdiagnozowano⁶, zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych:

W 2018 r.:

- E66 - „Otyłość” u 31 pacjentów, którym udzielono 76 świadczeń,
- E03 - „Niedoczynność tarczycy o innej etiologii” u 6 pacjentów, którym udzielono 18 świadczeń.

W 2019 r.:

- E66 - u 44 pacjentów, którym udzielono 114 świadczeń,
- E03 - u jednego pacjenta, któremu udzielono trzy świadczenia.

W I kwartale 2020 r.:

- E66 - u dwóch pacjentów, którym udzielono dwóch świadczeń.

Łącznie u dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat zaburzenia metaboliczne zdiagnozowano u 84 pacjentów, którym udzielono 213 świadczeń.

Na podstawie analizy zawartości indywidualnej dokumentacji medycznej 10 pacjentów w wieku 0-18 lat, u których zdiagnozowano zaburzenia metaboliczne wynikające z otyłości lub chorób cywilizacyjnych stwierdzono, że:

- objawy zaburzeń metabolicznych u dzieci w wieku 0-18 lat były rozpoznawane przez lekarzy podczas wizyt pacjentów związanych z przeprowadzeniem okresowych badań bilansowych,
- wpisy w dokumentacji były czytelne, w porządku chronologicznym i autoryzowane podpisem lekarza,
- w każdym przypadku lekarz wyliczył wskaźnik BMI, podana została masa oraz wzrost dziecka, a także dokonano pomiaru ciśnienia tętniczego krwi,
- w sześciu przypadkach udzielono porady żywieniowej, a w czterech nie,
- w trzech przypadkach lekarze na podstawie wyników badania pacjentów podczas wizyt, w zależności od stopnia otyłości lub współistnienia innych chorób, zlecali laboratoryjne badania, tj. morfologię krwi i lipidogram. Wydruki wyników zleconych badań dołączano do dokumentacji medycznej pacjentów,
- lekarze po stwierdzeniu otyłości w czterech przypadkach udzielili porady dotyczącej zdrowego stylu życia, w dwóch - skierowali do poradni specjalistycznej, w trzech - skierowali na badania diagnostyczne, a w jednym nie podjęli działań.

W oparciu o analizę wyników zleconych badań diagnostycznych lekarze kierowali pacjentów, u których rozpoznano symptomy zaburzeń metabolicznych, do poradni specjalistycznych (do endokrynologicznej i diabetologicznej). Lekarze Poradni kierując pacjenta do poradni specjalistycznej z powodu stwierdzenia objawów zaburzeń metabolicznych wynikających z otyłości i chorób cywilizacyjnych dołączali do skierowania kopie wyników badań diagnostycznych, przeprowadzonych konsultacji oraz informacje o dotychczasowym leczeniu, co odnotowywali w dokumentacji medycznej pacjentów.

(akta kontroli str. 86, 236-243)

⁶ Na podstawie danych z systemu informatycznego raportującego działania lekarzy do NFZ.

2.4. Na podstawie zawartości ww. próby dokumentacji 10 pacjentów w wieku 0-18 lat, u których zdiagnozowano i leczono zaburzenia metaboliczne wynikające z otyłości lub chorób cywilizacyjnych stwierdzono, że:

- w przypadku stwierdzonej otyłości, w celu redukcji masy ciała, lekarze zalecali pacjentowi skorzystanie z porady dietetycznej (w dwóch przypadkach), a w ośmiu nie kierowali takich zaleceń. Udzielali też pouczenia odnośnie diety i ćwiczeń oraz przekazywali materiały edukacyjne w tym zakresie,
- lekarze udzielali pacjentom porad dietetycznych podczas wizyt w Poradni. W uzasadnionych przypadkach (trzech pacjentów) kierowali ich do poradni specjalistycznych,
- nie kierowano pacjentów do leczenia uzdrowiskowego lub do leczenia szpitalnego,
- dokumentacja medyczna pacjentów skierowanych do poradni specjalistycznych w dwóch przypadkach nie zawierała informacji o wynikach tego leczenia, a w jednym odnotowano takie informacje (z poradni endokrynologicznej). Z ww. 10 spraw, w jednym przypadku nie stwierdzono redukcji masy ciała pacjenta, a w dziewięciu w dokumentacji nie ujęto danych w tym zakresie, lekarze jednak posiadali wiedzę o stanie zdrowia wszystkich pacjentów.

(akta kontroli str. 238-243)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W Poradni starannie diagnozowano i rozpoczynano leczenie dzieci i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych. Podejmowano działania zmierzające do skutecznego rozpoznawania symptomów, diagnozowania w przypadku stwierdzenia BMI wskazującego na nadwagę lub otyłość i leczenia ww. schorzeń m.in. z wykorzystaniem szczegółowej diagnostyki i poradni specjalistycznych. Poprawnie prowadzono dokumentację medyczną dzieci, jednakże nie w każdym uzasadnionym przypadku odnotowywano w niej fakt udzielenia porady żywieniowej, a w przypadkach skierowania dziecka do poradni specjalistycznej nie ujmowano w niej danych o wynikach takiego leczenia.

OBSZAR

3. Rozmiar prowadzonych działań profilaktycznych na rzecz zapobiegania i eliminowania u dzieci i młodzieży zaburzeń metabolicznych wynikających z otyłości oraz chorób cywilizacyjnych

Opis stanu
faktycznego

3.1. Poradnia nie analizowała liczby dzieci i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi w porównaniu do ogólnej liczby pacjentów w wieku 0-18 lat oraz ogólnokrajowych danych w tym zakresie, gdyż prowadzenie takich analiz, zgodnie z umową z NFZ, nie było od niej wymagane.

Poradnia nie przekazywała też żadnym podmiotom zewnętrznym, poza oficjalną sprawozdawczością, danych o liczbie dzieci i młodzieży, u których zdiagnozowano nadwagę lub otyłość.

Działania edukacyjne Przychodni realizowane były na podstawie sporządzanych na dany rok „planów edukacji zdrowotnej”. Osobami odpowiedzialnymi za realizację tych planów, w zależności od tematu, był lekarz, pielęgniarka lub położna. Formami pracy działań edukacyjnych były: pogadanki, pokazy, rozmowy indywidualne z pacjentami podczas wizyt lekarskich oraz dystrybucja ulotek o treści profilaktycznej. W zakresie zwalczania otyłości u dzieci i młodzieży w latach 2018-2020 zrealizowano m.in. następujące tematy profilaktyki zdrowotnej: „Otyłość, cukrzyca - zapobieganie, preferowanie zdrowego stylu życia, leczenie cukrzycy”;

„Nadciśnienie tętnicze - profilaktyka i leczenie”; „Wpływ odżywiania na zdrowie. Prawidłowa dieta”; „Anoreksja, bulimia - zapobieganie, objawy, leczenie”.

W Poradni prowadzono ewidencję zrealizowanych działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki zdrowotnej, w której odnotowywano m.in. do kogo skierowane były te działania, kto je zrealizował oraz liczbę osób w nich uczestniczących. W działaniach w zakresie edukacji zdrowego stylu życia w 2018 r. uczestniczyło 175 pacjentów, w 2019 r. - 161, a w 2020 r. (do końca lutego) - 52.

(akta kontroli str. 62-64, 169-181)

3.2. W latach 2018-2020 (I kw.) Poradnia nie uczestniczyła w realizacji żadnych programów profilaktycznych promujących zdrowie. Działania edukacyjno-profilaktyczne dotyczące zapobiegania nadwadze i otyłości prowadzone były głównie podczas wizyt lekarskich. Współpracowano też w ww. zakresie z pielęgniarkami szkolnymi i środowiskowymi. Miasto Orneta oraz Powiat Lidzbarski nie prowadziły w ww. okresie programów profilaktycznych dotyczących zaburzeń metabolicznych wynikających z otyłości i chorób cywilizacyjnych.

(akta kontroli str. 66, 182, 250-254)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Poradnia prowadziła działania profilaktyczne dotyczące zapobiegania nadwadze i otyłości wśród dzieci i młodzieży w odniesieniu do zarejestrowanych w niej pacjentów. Obejmowały one głównie porady dotyczące zdrowego stylu życia, przekazywane dzieciom i ich rodzicom podczas wizyt lekarskich. Poradnia dystrybuowała też ulotki o charakterze profilaktycznym i współpracowała z pielęgniarkami szkolnymi.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 20 stycznia 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor

z up.
Piotr Wanic
Wicedyrektor

Kontroler
Cezary Gogolewski
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

.....
podpis

